

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	9Cdo/126/2023
Identifikačné číslo spisu:	6119202422
Dátum vydania rozhodnutia:	25.06.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Gabriela Klenková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:6119202422.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne Mgr. Aleny Mikudovej, advokátky, Poprad, Orlická 2698/16, IČO: 31 815 766, proti žalovaným 1/ T.. T. L., narodenému XX. H. XXXX, Š., T.. Y. XXX/XX, 2/ T.. I. L., narodenej XX. Y. XXXX, Š.O., T.. Y. XXX/XX, obidvom zastúpeným Advokátskou kanceláriou JUDr. Karol Orolín, s.r.o., Poprad, Nám. sv. Egídia 42, o zaplatenie 11 077,75 eura s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Poprad pod sp. zn. 17Csp/81/2019, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 25. augusta 2022 sp. zn. 20CoCsp/8/2021, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Prešove z 25. augusta 2022 sp. zn. 20CoCsp/8/2021 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a ďalšie konanie.

Uznesenia Okresného súdu Poprad č. k. 17Csp/81/2019-1466 z 2. decembra 2022 a č. k. 17Csp/81/2019-1510 z 30. mája 2023 z r u š u j e.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Poprad (ďalej aj ako „súd prvej inštancie“) rozsudkom č. k. 17Csp/81/2019-1370 z 29. septembra 2020 uložil žalovanému 1/ povinnosť zaplatiť žalobkyni sumu 1 609,03 eura s úrokom z omeškania 5 % p.a. od 3. septembra 2016 do zaplatenia, všetko do troch dní od právoplatnosti rozsudku (výrok I.); uložil žalovanej 2/ povinnosť zaplatiť žalobkyni sumu 74,58 eura s úrokom z omeškania 5 % p.a. od 3. septembra 2016 do zaplatenia, všetko do troch dní od právoplatnosti rozsudku (výrok II.); v prevyšujúcej časti žalobu zamietol (výrok III.) a priznal žalovaným 1/ a 2/ voči žalobkyni náhradu trov konania v rozsahu 70 % (výrok IV.). V odôvodnení uviedol, že žalobkyňa uplatnila voči žalovaným nárok na zaplatenie odmeny za poskytnuté právne služby, ako aj vyúčtované náhrady, spolu v celkovej výške 11 077,75 eura vrátane dane z pridanej hodnoty (ďalej len „DPH“). Na základe vyúčtovania žalobkyňa vystavila žalovaným faktúru č. 00082016 z 15. augusta 2016, splatnú 2. septembra 2016, znejúcu na sumu 11 077,75 eura.

1.1 Súd prvej inštancie konštatoval, že medzi stranami sporu nebola uzatvorená dohoda o odmene advokáta v zmysle § 1 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len „vyhláška č. 655/2004 Z. z.“). Vo vzťahu k úkonom, ktoré žalobkyňa realizovala na základe plných mocí udelených

jej žalovanými ako fyzickými osobami, však súd prvej inštancie mal za preukázanú existenciu dohody o poskytovaní právnych služieb, keďže prijatím plnomocenstva splnomocnencom došlo k akceptácii splnomocnenia na realizáciu uvedených úkonov právnej služby. Za tieto úkony, špecifikované v bode 35 rozhodnutia, preto priznal žalobkyni sumu zodpovedajúcu tarifnej odmene advokáta podľa § 9 a nasl. vyhlášky č. 655/2004 Z. z. Žalovaných 1/ a 2/ zaviazal na zaplatenie priznanej sumy samostatne, pretože v zmysle § 145 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka nešlo o spoločné veci žalovaných. Úrok z omeškania priznal v zmysle § 517 ods. 1 Občianskeho zákonníka v spojení s § 3 ods. 1 nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 87/1995 Z. z., a to odo dňa nasledujúceho po splatnosti žalobkyňou vystavenej faktúry za poskytnuté právne služby.

1.2 Vo vzťahu k odmene za poskytnuté právne služby za úkony špecifikované v bode 39 rozhodnutia súd prvej inštancie žalobe nevyhovел pre neunesenie dôkazného bremena žalobkyňou. Vo vzťahu k úkonom špecifikovaným v bode 37 rozhodnutia dospel k záveru, že nebola daná pasívna legitimácia žalovaných, nakoľko tieto úkony žalobkyňa nevykonala pre žalovaných ako fyzické osoby, ale pre podnikateľské subjekty, v ktorých bol žalovaný 1/ konateľom a spoločníkom, najmä EuroPharm Slovakia s.r.o. V tejto časti preto žalobu zamietol. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania odôvodnil ustanovením § 255 ods. 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“) a priznal náhradu trov konania žalovaným v rozsahu ich úspechu v spore, ktorý bol 70 %.

2. Krajský súd v Prešove (ďalej aj ako „odvolací súd“) na odvolanie žalobkyne rozsudkom z 25. augusta 2022 sp. zn. 20CoCsp/8/2021 rozhodnutie súdu prvej inštancie v zamietavom výroku a vo výroku o trovách konania (výroky III. a IV.) ako vecne správne potvrdil (§ 387 ods. 1 a 2 CSP) a žalovaným 1/ a 2/ priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania voči žalobkyni v plnom rozsahu (§ 396 ods. 1, § 262 ods. 1 CSP). Odvolací súd preskúmal podanie žalobkyne zo 6. októbra 2020 označené ako námietka zaujatosti, pričom dospel k záveru, že toto podanie sa týkalo výlučne len procesného postupu sudkyne a jej rozhodovacej činnosti, a preto naň s poukazom na § 53 ods. 3 CSP neprihliadol. Následne pristúpil k preskúmaniu odvolaním napadnutého rozhodnutia súdu prvej inštancie. Konštatoval, že súd nie je povinný pátrať po významných skutočnostiach, naopak, v sporovom konaní platí zásada kontradiktórnosti. Pokiaľ žalobkyňa opomenula predložiť potvrdenie o svojej registrácii ako subjektu platiaceho DPH, nemohla legitímne očakávať aktivitu zo strany súdu. Neuneseniu dôkazného bremena žalobkyňou nasvedčuje samotné uplatnenie nároku za jednotlivé úkony právnej služby, z ktorého bez akýchkoľvek pochybností nemožno vyvodiť, že jednotlivé úkony boli vykonané v prospech fyzických osôb a nie obchodných spoločností, v ktorých žalovaní pôsobili. Za bezpečné preukázanie nemohlo byť považované len označenie klienta, keď absentovala odpoveď na otázku, aký konkrétny súvis s poskytnutou právnou službou a činnosťou advokátky - žalobkyne má označenie žalovaných, aj vo vzťahu ku prípadnej kolízii záujmov osôb, či sú podnikatelia, spotrebitelia alebo osoby konajúce za právnické osoby.

2.1 Odvolací súd poukázal na spotrebiteľský charakter sporu a skutočnosť, že žalobkyňa ako dodávateľ nepreukázala splnenie povinnosti vyplývajúcej jej z ustanovenia § 18 ods. 2, 4 a 5 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o advokácii“), teda informačnej povinnosti pred začatím vykonávania spotrebiteľskej služby. Dôsledkom nesplnenia tejto zákonnej požiadavky je podľa § 12 ods. 4 zákona o advokácii (pozn. dovolacieho súdu: správne má byť § 18 ods. 4 zákona o advokácii), že žalobkyni odmena za poskytnuté právne služby nepatrila. Odvolací súd však za stavu, že odvolanie nepodali žalovaní, vychádzajúc zo zákazu reformatio in peius, výroky rozsudku súdu prvej inštancie o čiastočnom vyhovení žalobe nezmenil. Vo vzťahu ku konkrétnym odvolacím námietkam, týkajúcim sa zistenia skutkového stavu súdom prvej inštancie, odvolací súd uviedol, že žalobkyňa neidentifikovala, ktorých právnych úkonov sa jej návrh na vykonanie dôkazov týka (výsluch T.. U. a žalovaného 1/ v spojení s telekomunikačnými záznamami). Pokiaľ išlo o námietku, že T.. X. mala vlastné záznamy o úkonoch advokátky - žalobkyne, tieto záznamy neboli obsahom spisu ani po podaní odvolania. Výsluch svedkov, potvrdenie o poskytnutí právnej služby a telefonické záznamy neboli spôsobilé prispieť k preukázaniu skutočnosti, či právna služba bola poskytovaná fyzickým osobám, podnikateľom alebo spotrebiteľom. Žalobkyňa ako dôkaz uskutočnenia porady s klientom nepredložila súdu ani záznam o tomto úkone verifikovaný klientom, ktorý by jej tvrdenia preukazoval.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podala žalobkyňa (ďalej aj ako „dovolateľka“) dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzovala z § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. b) CSP. Navrhla, aby dovolací súd zrušil rozhodnutie odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

3.1 Dovolací dôvod v zmysle § 420 písm. f) CSP spočíval podľa dovolateľky v nesprávnom a nedostatočnom zistení skutkového stavu súdmi oboch inštancií, v prekvapivosti rozhodnutia, v nedostatočnom a zmätočnom odôvodnení rozhodnutia odvolacieho súdu a v nesprávnom vyhodnotení ňou podanej námietky zaujatosti. Súčasne namietala aj nesprávne obsadenie odvolacieho súdu. Výtýkala súdom, že nevykonali výsluch žalovaných, neumožnili jej vyjadriť sa na pojednávaní podrobne k úkonom právnych služieb, za ktoré si uplatňovala odmenu a náhradu hotových výdavkov, nevykonali ani výsluch navrhovaných svedkýň. Namietala, že v spise nie sú všetky listinné dôkazy, ktoré predkladala súdu. Odvolací súd podľa nej postupoval svojvoľne, keď sa obmedzil len na prípustnosť písomných dôkazov a nepresvedčivo odôvodnil selekciu dôkazov na také, ktoré mohli prispieť k preukázaniu, že právne služby poskytla fyzickým osobám, a na tie, ktoré takým dôkazom nie sú, a to bez riadneho odôvodnenia tohto postupu. Dôkaz výsluchom T.. X. súd vylúčil, písomné záznamy tejto svedkyne o jednotlivých úkonoch právnych služieb však už nie. K vyhotovovaniu záznamov o poradách s klientom, ktorých nepredloženie jej odvolací súd výtýkal, uviedla, že zákon advokátom takúto povinnosť neukladá a takýto postup odporuje obvyklej advokátskej praxi. Poukázala tiež, že v spise boli od počiatku založené dôkazy o písomnej komunikácii dovolateľky so žalovanými, v ktorých vzájomné porady potvrdili.

3.2 Rozhodnutie odvolacieho súdu označila dovolateľka ako prekvapivé, nakoľko sa o dôvode zamietnutia svojho nároku v časti uplatnenej DPH dozvedela až z jeho odôvodnenia. Súd prvej inštancie neurčil ako spornú skutočnosť jej registrácie platiteľa DPH a v odôvodnení jeho rozhodnutia chýba akékoľvek skutkové a právne posúdenie tejto skutočnosti. Uviedla, že konaniu o žalobe na súde prvej inštancie predchádzalo upomínacie konanie, pričom podľa § 3 ods. 4 a 5 zákona č. 307/2016 Z. z. o upomínacom konaní v znení účinnom od 1. februára 2017 do 30. júna 2021 stačilo, ak sa k návrhu pripojila faktúra a zo strany navrhovateľa došlo k vyhláseniu, že nárok je evidovaný v účtovníctve a údaje o uplatňovanom nároku bol uvedený v kontrolnom výkaze podľa zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty, čo žalobkyňa aj urobila. Upomínací súd po preskúmaní obsahových a formálnych náležitostí návrhu vydal platobný rozkaz, ktorým uložil žalovaným uhradiť nárok spolu s DPH. Skutočnosť, že žalobkyňa je platiteľkou DPH, bola súdom známa, keďže opakovane predkladala v minulosti v iných právnych veciach osvedčenie o registrácii pre DPH a túto skutočnosť je možné si overiť prostredníctvom príslušnej webovej stránky, preto ju nebolo potrebné preukazovať. Nešlo pritom ani o spornú otázku, keďže ju žalovaní nenamietali ani nepopreli.

3.3 Ďalej dovolateľka namietala, že odvolací súd postupoval v rozpore s § 382 CSP, keď na vec aplikoval ustanovenie § 18 ods. 4 prvá veta zákona o advokácii napriek tomu, že súd prvej inštancie toto ustanovenie nepoužil a bez toho, aby vykonal či zopakoval akékoľvek dokazovanie a umožnil tak žalobkyni vyjadriť sa k aplikácii citovaného ustanovenia. Odvolací súd tiež nevysvetlil, prečo na danú vec neaplikoval aj druhú vetu citovaného ustanovenia a neposudzoval jednotlivé úkony právnych služieb z hľadiska ich bezodkladnosti. Navyše tento záver odvolacieho súdu je v rozpore s ňou predloženými listinnými dôkazmi (e-maily z 20. decembra 2015, 14. januára 2016, 15. januára 2016, písomné vyhlásenie T.. X. z 21. septembra 2020).

3.4 Odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu bolo podľa dovolateľky nezrozumiteľné, nebolo možné z neho identifikovať skutkové zistenia odvolacieho súdu a ani právne normy, ktoré odvolací súd aplikoval. Odvolací súd nedal odpoveď na základnú otázku sporu, komu poskytovala právne služby. Odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu uvádza navzájom protirečivé dôvody a prenáša na ňu dôkazné bremeno. Odvolací súd jej pripisuje procesnú zodpovednosť za postup súdu prvej inštancie, ktorý jej žalobný nárok rozdelil na jednotlivé úkony právnej služby bez posudzovania vzájomných súvislostí a navrhovaných dôkazov, kým ona si uplatnila nárok na celý súbor úkonov, ktoré vykonala na základe ústnej a neskôr aj písomnej dohody o poskytovaní právnych služieb medzi oboma žalovanými ako fyzickými osobami a nie podnikateľským subjektom. Oba sudy v konaní posudzovali len jej nárok na odmenu, pričom sa nezaoberali jej nárokom na náhradu výdavkov a náhradu za stratu času.

3.5 Dovolateľka ďalej namietala porušenie čl. 16 ods. 3 Základných princípov CSP odvolacím súdom, ktorý nerozhodol o vyhovujúcich výrokoch (výrokoch I. a II.) rozsudku súdu prvej inštancie. Za nesprávne považovala aj posúdenie námietky zaujatosti podanej proti sudkyni súdu prvej inštancie. Námietka sa podľa jej názoru netýkala výhradne okolností spočívajúcich v procesnom postupe sudkyne

a rozhodovacej činnosti. Sudkyňa si v konaní osvojila subjektívny názor právneho zástupcu žalovaných, prezentovaný na pojednávaní 29. septembra 2020, bez tohto, aby tento názor uplatnili ako prostriedok procesného útoku alebo obrany. Zamietnutie žaloby odôvodnila sudkyňa tým, že ide o odmenu za úkony právnej služby týkajúce sa spoločnosti EuroPharm Slovakia, s.r.o. Kritérium, ktoré sudkyňa deklarovala ako dôvod zamietnutia časti žaloby, nemohlo byť dôvodom, na základe ktorého dospela k svojmu rozhodnutiu vo veci. Z uvedeného vyvodila dovolateľka záver, že skutočné dôvody pre zamietnutie žaloby sudkyňa neuviedla. Napokon dovolateľka namietala, že senát odvolacieho súdu nebol správne obsadený, pretože potvrdenie odvolacieho súdu z 24. marca 2021 neumožňuje túto skutočnosť preveriť.

3.6 Dovolací dôvod v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP podľa dovolateľky spočíva v nesprávnom právnom posúdení sporu odvolacím súdom, ktorý pripúšťa, že konanie žalovaných, ktorí dovolateľku požiadali o právne služby a na tento účel jej udelili vo vlastnom mene splnomocnenia na zastupovanie a na vykonávanie úkonov právnych služieb v neobmedzenom rozsahu a tiež jej na tento účel adresovali ústne a písomné pokyny, bez ďalšieho môže oprávňovať či zaväzovať obchodné spoločnosti, v ktorých žalovaní pôsobili, a to aj napriek tomu, že žalovaní neboli štatutárnym orgánom spoločnosti ALAIN, s.r.o., a žalovaný 1/ bol len jedným z dvoch konateľov spoločnosti EuroPharm Slovakia, s.r.o., ktorí boli oprávnení konať v mene tejto spoločnosti v rozhodnom období iba spoločne. Uvedený právny záver odvolacieho súdu je v rozpore s § 40 ods. 3, § 44 ods. 3, § 46 ods. 2 a § 50 ods. 3 Občianskeho zákonníka a tiež v rozpore s § 18 ods. 1 v spojení s § 1 ods. 2, § 24 ods. 1 až 3 zákona o advokácii, keďže odvolací súd predpokladá, že pokyny žalovaných na vykonanie úkonov právnych služieb bez ďalšieho zaväzujú právnické osoby, v ktorých mali žalovaní pôsobiť. Pokiaľ odvolací súd nezisťoval, či medzi ňou a žalovanými, resp. tretími osobami došlo k uzatvoreniu zmluvy o poskytovaní právnych služieb, nedokáže posúdiť právnu otázku, či medzi nimi vznikol právny vzťah advokáta a klienta a či jej vznikol nárok na odmenu voči žalovaným alebo nie. Súdny oboch inštancií tak však neurobili a v tomto smere preniesli dôkazné bremeno zo žalovaných na dovolateľku.

4. Žalovaní sa k dovolaniu žalobkyne nevyjadrili.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (ďalej len „dovolací súd“ alebo „najvyšší súd“), príslušný na rozhodnutie o dovolaní (§ 35 CSP), po zistení, že dovolanie podala v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), po zistení spĺňania predpokladov pre aplikáciu výnimky z povinného zastúpenia (§ 429 ods. 2 písm. a) CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), po preskúmaní zákonom predpísaných náležitostí dovolania (§ 428 CSP) a splnenia ďalších podmienok dovolacieho konania dospel k záveru, že dovolanie je prípustné a vzhľadom na uplatnený dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP aj dôvodné.

6. Dovolanie treba považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami, ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu z akýchkoľvek dôvodov a hľadísk. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých vec bola právoplatne skončená, musí byť vyvážené sprísnenými a jasne čitateľnými podmienkami prípustnosti.

7. Obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky je poskytnúť uplatňovanému právu súdnu ochranu, avšak len za predpokladu, že sú splnené procesné podmienky súdneho konania (napr. rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 80/09, II. ÚS 79/08, IV. ÚS 476/2012). Dovolací súd preto pristupuje k podanému dovolaniu tak, že najskôr skúma, či je procesne prípustné; k posúdeniu opodstatnenosti dovolania (t. j. posúdeniu, či je v ňom opodstatnene uplatnený dovolací dôvod) sa dovolací súd dostáva len v prípade prijatia záveru, že dovolanie je prípustné.

8. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia

odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

9. Dovolateľka vyvodzovala prípustnosť dovolania primárne z ustanovenia § 420 písm. f) CSP. V rámci tohto dovolacieho dôvodu okrem iného namietala, že odvolací súd nesprávne vyhodnotil jej námietku zaujatosti podanú proti sudkyňi súdu prvej inštancie. Súčasne dovolateľka tvrdila, že odvolací súd bol nesprávne obsadený. Tieto dovolacie námietky však z obsahového hľadiska (§ 124 ods. 1 CSP) bolo potrebné subsumovať pod dovolací dôvod podľa § 420 písm. e) CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd.

10. Otázku (ne)vylúčenia sudcu z prejednávania a rozhodovania sporu je dovolací súd oprávnený posúdiť samostatne, nezávisle od prípadnej existencie rozhodnutia nadriadeného súdu (R 59/1997).

11. V zmysle § 49 ods. 1 CSP je právne významný vzťah sudcu buď k veci (kedy sudca má alebo môže mať svoj konkrétny záujem na určitom spôsobe skončenia konania a rozhodnutia o veci), alebo k stranám sporu, ich zástupcom alebo osobám zúčastneným na konaní (o taký vzťah ide vtedy, ak sudca má k danej osobe určitý osobný vzťah, so zreteľom na ktorý je možné pochybovať o jeho nezaujatosti). Ustanovenie § 49 ods. 3 CSP ale jednoznačne vylučuje z dôvodov zakladajúcich zaujatosť sudcu také okolnosti, ktoré spočívajú v postupe sudcu v konaní o prejednávanej veci alebo v jeho rozhodovacej činnosti.

12. Dovolateľka v dovolaní neuviedla a ani netvrdila také skutkové okolnosti, ktoré by mohol dovolací súd podrobiť prieskumu z hľadiska objektívnych pochybností o zaujatosti sudkyne súdu prvej inštancie (§ 49 ods. 1 CSP). Prípadné pochybnosti strany sporu o nezaujatosti sudcu nie sú určujúce; rozhodujúce je, či reálne existujú okolnosti, ktoré by mohli objektívne zakladať legitímne pochybnosti o nezaujatosti sudcu. Dovolateľka v danom prípade uvádzala také okolnosti, ktoré ustanovenie § 49 ods. 3 CSP jednoznačne vylučuje z dôvodov zakladajúcich zaujatosť sudcu, keď nezaujatosť sudkyne vyvodzovala z jej rozhodovania a jej postupu v konaní. Podstatou každého súdneho sporu sú dve proti sebe stojace strany, ktorých tvrdenia a právny názor na prejednanú vec sú opačné a je prirodzené, že sudca v konaní môže dospieť k záveru, ktorý sa zhoduje s tvrdeniami či právnym hodnotením sporu úspešnou procesnou stranou. Pochybnosti o správnosti právneho názoru sudcu na prejednaný spor, či preverenie existencie pochybení sudcu v konaní, sú zákonnými dôvodmi pre podanie opravného prostriedku, samé o sebe však bez ďalšieho nezakladajú dôvod pre vylúčenie sudcu z konania.

13. Dovolateľka tiež namietala, že odvolací súd bol nesprávne obsadený, pretože z potvrdenia o pridelení veci na rozhodnutie z 24. marca 2021, uvedenú skutočnosť nebolo možné preveriť.

14. Koho treba považovať za zákonného sudcu a akým spôsobom možno vykonať jeho zmenu, upravujú ustanovenia § 3 ods. 3 a 4 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdoch“), podľa ktorého zákonný sudca je sudca, ktorý vykonáva funkciu sudcu na príslušnom súde a bol určený v súlade so zákonom a s rozvrhom práce na konanie a rozhodovanie o prejednávanej veci; ak súd rozhoduje v senáte, zákonnými sudcami sú všetci sudcovia určení podľa rozvrhu práce na konanie a rozhodovanie v senáte; zmenu v osobe zákonného sudcu možno vykonať len v súlade so zákonom a s rozvrhom práce.

15. Z potvrdenia o prijatí návrhu na začatie konania z 24. marca 2021 (č. l. 1429 spisu) vyplýva, že odvolanie žalobkyne bolo na Krajskom súde v Prešove pridelené v elektronickej podateľni na rozhodnutie senátu 20CoCsp. Podľa rozvrhu práce Krajského súdu v Prešove na rok 2021 senát 20CoCsp pôsobil v čase pridelenia veci na rozhodnutie v zložení predseda senátu JUDr. Michal Boroň a členovia senátu JUDr. Viera Kandriková, JUDr. Daniela Babinová. V tomto zložení bol senát aj v čase vyhlásenia dovolaním napadnutého rozsudku. Dovolací súd tak konštatuje, že odvolací súd bol v prejednávanej veci obsadený správne, v súlade s rozvrhom práce krajského súdu platným v danom čase. Potvrdenie o pridelení veci senátu je v spise založené v štandardnom obsahovom formáte generovanom automaticky

zo systému súdneho manažmentu. Tento formát potvrdenia je rovnaký na každom súde Slovenskej republiky a dovolateľke ako advokátke by mali byť obsahové náležitosti tohto potvrdenia známe z jej činnosti. Zloženie senátu si dovolateľka mala možnosť overiť podľa rozvrhu práce Krajského súdu Prešov, ktorý je verejne dostupný na internetových stránach Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky.

16. Na základe uvedeného dovolací súd konštatuje, že nebola naplnená podstata dovolacieho dôvodu v zmysle § 420 písm. e) CSP.

17. Ďalšie dovolacie námietky žalobkyne smerovali k dovolaciemu dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP, v zmysle ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

18. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) CSP treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

19. Dovolaťka tvrdila, že rozhodnutie odvolacieho súdu bolo pre ňu prekvapivé, keďže sa o dôvode zamietnutia jej nároku v časti uplatnenej DPH dozvedela až z odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu. Súd prvej inštancie totiž neurčil ako spornú skutočnosť jej registráciu platiteľa DPH a v odôvodnení rozhodnutia súdu prvej inštancie chýbalo akékoľvek skutkové a právne posúdenie tejto skutočnosti.

20. Pod „prekvapivým rozhodnutím“ sa v rozhodovacej činnosti najvyššieho súdu rozumie rozhodnutie, ktorým odvolací súd, na rozdiel od súdu prvej inštancie, za rozhodujúcu považoval skutočnosť, ktorú nikto netvrdil alebo nepopieral, resp. ktorá nebola predmetom posudzovania súdom prvej inštancie. Prekvapivým je rozhodnutie odvolacieho súdu, nečakane založené na iných právnych záveroch než rozhodnutie súdu prvej inštancie (porovnaj 3Cdo/102/2008), resp. rozhodnutie z pohľadu výsledkov konania na súde prvej inštancie nepredvídateľne založené na iných dôvodoch, než na ktorých založil svoje rozhodnutie súd prvej inštancie, pričom strana sporu v danej procesnej situácii nemala možnosť namietat nesprávnosť nového právneho názoru, zaujatého až v odvolacom konaní (porovnaj 5Cdo/46/2011).

21. Aj Ústavný súd Slovenskej republiky definoval, že prekvapivosť rozhodnutia môže spočívať v aplikácii právnej normy, ktorá dosiaľ v konaní nebola použitá sporovými stranami ani súdom, alebo v zmene právneho názoru súdu vyvolanej dôkazom vykonaným alebo skutočnosťou zistenou až v odvolacom konaní, ku ktorým sa účastník nemal možnosť vyjadriť (porovnaj III. ÚS 52/2019).

22. Z odôvodnenia rozhodnutia súdu prvej inštancie vyplýva, že žalobkyňa bola priznaná odmena za poskytnuté právne služby bez ich zvýšenia o DPH. Žalobkyňa si nárok na DPH uplatnila v žalobe, čo súd prvej inštancie v bode 1 svojho rozhodnutia aj výslovne konštatoval. Obsah spisu nepreukazuje, že by žalobkyňa vzala žalobu v tejto časti späť. Odôvodnenie rozhodnutia súdu prvej inštancie neuvádza žiadne skutkové a ani právne argumenty zamietnutia žaloby v časti uplatnenej DPH. V priebehu konania žalobkyňa podaním z 29. februára 2020 (č.l. 1166-1169 spisu) na výzvu súdu prvej inštancie špecifikovala jednotlivé úkony právnych služieb, pričom v rámci tejto špecifikácie vyčíslila odmenu za úkony podľa tarify v zmysle vyhlášky č. 655/2004 Z. z. v sume 24 431,88 eura, cestovné náhrady v sume 173,35 eura, náhradu straty času 407,55 eura a výdavok (kopírovanie) 75,56 eura. Uvedené

podanie súd prvej inštancie nevyhodnotil ako zmenu žaloby v zmysle jej rozšírenia nad rámec dovtedy uplatňovanej sumy 11 077,75 eura s príslušenstvom a aj z odôvodnenia rozhodnutia vyplýva, že ho považoval len za špecifikáciu jednotlivých úkonov právnej služby, ktoré si žalobkyňa v spore uplatňovala. Pokiaľ súd prvej inštancie mal za to, že podaním žalobkyne z 29. februára 2020 došlo k späťvzatiu žaloby v časti týkajúcej sa nároku na DPH, bol povinný túto situáciu procesne riešiť (§ 145 ods. 2 CSP) tak, aby bolo zrejmé, že nárok žalobkyne na DPH už nie je predmetom súdneho konania. Keďže tak neurobil, nárok na DPH zostal predmetom konania a súd prvej inštancie bol povinný, ak žalobu v tejto časti zamietol, zdôvodniť, prečo uplatnenie nároku na DPH považoval za nedôvodné.

23. Žalobkyňa v odvolaní proti rozhodnutiu súdu prvej inštancie namietala, že súd prvej inštancie jej odmietol priznať DPH v rozpore s ustanovením § 18 ods. 3 vyhlášky č. 655/2004 Z. z., resp. že súd bez uvedenia dôvodov nezaviazal žalovaných na zaplatenie DPH v zákonom predpísanej výške. Odvolací súd na túto odvoláciu argumentáciu reagoval tým, že námietku vyhodnotil ako nedôvodnú s poukazom na zásadu kontradiktórnosti konania, keďže žalobkyňa opomenula v konaní na súde prvej inštancie predložiť potvrdenie o svojej registrácii ako subjektu platiaceho DPH. Argumentácia nepredložením osvedčenia o registrácii platcu DPH žalobkyňou však nebola v rozhodnutí súdu prvej inštancie uvedená, súd prvej inštancie sa v odôvodnení rozsudku vôbec nevyjadril k nároku na DPH. Zo súdneho spisu vyplýva, že ani v rámci označenia sporných a nesporných skutočností (§ 181 ods. 2 CSP), ktoré uviedol na pojednávaní dňa 29. 9. 2020, súd prvej inštancie neuviedol ako spornú otázku registráciu žalobkyne ako platiteľky DPH.

24. Dovolateľka poukázala na to, že v návrhu na vydanie platobného rozkazu v súlade s § 3 ods. 5 zákona č. 307/2016 Z. z. o upomínacom konaní v znení účinnom do 31.10.2022 (v súčasnosti odsek 4) vyhlásila, že údaje o uplatňovanom nároku voči žalovaným uviedla v kontrolnom výkaze podľa zákona o DPH. Toto vyhlásenie v spojení s uvedením identifikačného čísla pre DPH v návrhu na vydanie platobného rozkazu je potrebné považovať za rovnocenné tvrdeniu, že je platiteľkou DPH. Ak súd prvej inštancie (napriek tomu, že toto tvrdenie žalovaní nerozporevali) mal pochybnosti o tejto skutočnosti, mohol si buď sám overiť platnosť registrácii pre DPH v evidencii Finančnej správy Slovenskej republiky, alebo požiadať žalobkyňu o doplnenie skutkových tvrdení (§ 150 ods. 2 CSP). Pokiaľ tak neurobil, a napriek tomu žalobu v časti týkajúcej sa nároku na DPH zamietol, išlo o nesprávny procesný postup. Navyše tým, že zamietnutie žaloby v tejto časti ani nezdôvodnil, znemožnil žalobkyni namietanie tohto nesprávneho postupu v odvolaní.

25. Keďže žalobkyňa v odvolaní namietala nepriznanie nároku na DPH (aj keď nepoznala jeho dôvod), odvolací súd sa snažil tento nedostatok reparovať poukazom na zásadu kontradiktórnosti konania a chýbajúce osvedčenie o registrácii žalobkyne ako platcu DPH. Táto argumentácia odvolacieho súdu však nemôže obstáť práve z dôvodov uvedených vyššie, keďže žalobkyňa vyhlásila, že uplatňovaný nárok uviedla v kontrolnom výkaze DPH (z čoho vyplýva, že je resp. v tom čase bola platiteľkou DPH) a toto jej tvrdenie nikto nerozporeval a ani súd prvej inštancie ho neoznačil za sporné. Ak mal odvolací súd o tejto skutkovej okolnosti pochybnosti, mal ju ešte pred vyhlásením rozhodnutia označiť ako spornú (keďže tak neurobil súd prvej inštancie), a tak umožniť žalobkyni, aby na vzniknutú procesnú situáciu zareagovala. Ak tak neurobil, bolo jeho rozhodnutie v tejto časti založené na nových dôvodoch, na ktorých súd prvej inštancie svoje rozhodnutie nezaložil, pričom žalobkyňa nemala v danej procesnej situácii možnosť namietat nesprávnosť takéhoto skutkového záveru odvolacieho súdu, čím odvolací súd znemožnil žalobkyni, aby uskutočňovala svoje procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu jej práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) CSP.

26. Vzhľadom na zistenie, že v konaní došlo k procesnej vade podľa § 420 písm. f) CSP, čo je okolnosťou, pre ktorú musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou nemôže byť považované za správne, najvyšší súd rozsudok odvolacieho súdu v celom rozsahu zrušil (§ 449 ods. 1 CSP) a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

27. Vzhľadom na zrušenie rozhodnutia odvolacieho súdu vo veci samej a výroku o nároku na náhradu

trov odvolacieho konania bolo potrebné zrušiť aj naň nadväzujúce uznesenia Okresného súdu Poprad č. k. 17Csp/81/2019-1466 z 2. decembra 2022 (uznesenie o výške náhrady trov, vydané vyšším súdnym úradníkom) a č. k. 17Csp/81/2019-1510 z 30. mája 2023 (rozhodnutie sudkyne o sťažnosti proti uzneseniu o výške náhrady trov), keďže išlo o rozhodnutia závislé od rozhodnutia vo veci samej (§ 439 písm. a) CSP). Závislým výrokom pritom môže byť nielen dovolaním nedotknutý výrok, tvoriaci súčasť napadnutého rozhodnutia, ale aj výrok, ktorý je obsahom iného, samostatného rozhodnutia v danej veci (R 73/2004).

28. V ďalšom konaní sa súd prvej inštancie bude dôsledne zaoberať otázkou, či bola dovolateľka v čase vystavenia faktúry za predmetné úkony právnej služby platiteľkou DPH, teda či má nárok na odmeny a náhrady zvýšené o DPH. Posúdi tiež nárok žalobkyne na cestovné náhrady, náhradu za stratu času a ďalšie výdavky a bude dbať na to, aby odôvodnenie jeho rozhodnutia obsahovalo náležitosti podľa § 220 ods. 2 CSP, vrátane dôvodov nevykonania dôkazov navrhovaných stranami.

29. Pre úplnosť dovolací súd uvádza, že ďalším procesným pochybením, ktoré dovolateľka vyčítala odvolaciemu súdu bolo, že nerozhodol o celom rozsahu podaného odvolania. Žalobkyňa totiž odvolaním napadla rozsudok súdu prvej inštancie v celom rozsahu, teda vo všetkých jeho výrokoch, pričom o jej odvolaní vo vzťahu k výrokom I. a II. odvolací súd nerozhodol. Dovolací súd k tomu uvádza, že výrokmi I. a II. súd prvej inštancie čiastočne vyhovel žalobe a žalobkyňa tak bola v tomto rozsahu v spore úspešná. Odvolanie žalobkyne smerujúce proti týmto výrokom preto bolo subjektívne neprípustné (§ 359 CSP). Odvolací súd pravdepodobne posudzoval odvolanie žalobkyne podľa jeho obsahu (keď jej argumentácia logicky smerovala proti zamietajúcej, nie proti vyhovujúcej časti rozsudku súdu prvej inštancie) a považoval za zbytočne formalistické, aby osobitným výrokom odmietal odvolanie žalobkyne vo vzťahu k vyhovujúcej časti rozsudku súdu prvej inštancie, keďže takýto výrok by nemal žiaden praktický význam (to však možno len predpokladať, takáto úvaha sa v odôvodnení rozsudku odvolacieho súdu nenachádza). Dovolací súd nepodporuje zbytočný formalizmus, avšak vzhľadom na uvedenú námietku dovolateľky je potrebné, aby sa odvolací súd v novom rozhodnutí buď vo výroku alebo aspoň v odôvodnení vysporiadal aj s otázkou rozsahu podaného odvolania.

30. Rozhodovacia prax najvyššieho súdu je ustálená v tom, že ak v konaní došlo k procesnej vade uvedenej v § 420 CSP, dovolaním napadnuté rozhodnutie je potrebné zrušiť bez toho, aby sa dovolací súd zaoberal správnosťou právnych záverov, na ktorých spočívalo zrušované rozhodnutie odvolacieho súdu (t. j. námietkami dovolateľky o nesprávnom právnom posúdení veci v zmysle § 421 ods. 1 CSP). Totiž v prípade dôvodne namietanej vady zmätočnosti ide o procesnú nesprávnosť zásadného charakteru, pri ktorej je predčasné podrobiť napadnuté rozhodnutie meritórnemu dovolaciemu prieskumu z hľadiska právneho posúdenia veci (pozri rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/166/2017, 2Cdo/88/2017, 3Cdo/146/2018, 4Cdo/191/2018, 5Cdo/29/2016, 8Cdo/70/2017).

31. Ak bolo rozhodnutie zrušené a vec vrátená na ďalšie konanie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP). Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

32. Toto uznesenie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.